

DEN GLOBALA FACKFÖRENINGSRÖRELSEN

FAKTA: FACKLIGA FÖRKORTNINGAR

ITUC betyder International Trade Union Confederation. Ibland används den svenska förkortningen IFS (Internationella Fackliga Samorganisationen)

ETUC betyder European Trade Union Confederation. Ibland används den svenska förkortningen EFS (Europeiska Fackliga Samorganisationen).

Tuac betyder The Trade Union Advisory Committee.

EMF står för European Metalworkers' Federation.

Epsu betyder European Federation of Public Services Unions.

ILO är en förkortning för International Labour Organisation, det är FN:s internationella arbetsorganisation. ILO beslutar bland annat om riktlinjer för det globala arbetslivet.

FAKTA: OECD

En sammanslutning för länder med utvecklad industriell ekonomi och politisk demokrati. OECD har för närvarande 34 medlemsstater (däribland EU-länderna, USA, Kanada, Japan, Sydkorea, Australien och Nya Zeeland).

OECD står för Organisation for Economic Co-operation and Development.

Union to Union 2015

Omslagsfoto: Facklig protest i Sydkorea. Foto: Mats Wingborg

Text: Mats Wingborg

Grafisk form och produktion: Press Art

Skriften är framtagen med stöd av Sida. Sida svarar ej för innehållet.

Fackligt aktiv från industriförbundet FSPMI i Indonesien.

Den globala fackföreningsrörelsen

De svenska fackliga organisationerna utgör en del av den globala fackföreningsrörelsen. LO, TCO och Saco är medlemmar i både Europafacket och i den världsomspännande organisationen ITUC. Dessutom är fackförbunden medlemmar i globala fack uppdelade efter branschområden.

Den globala fackföreningsrörelsen är världens största folkrörelse. Ingen annan global rörelse har lika många enskilda medlemmar. De globala fackliga organisationerna är med och påverkar på många olika arenor och har representanter i flera internationella organ.

De fackliga organisationerna har sin bas på arbetsplatser. Grundtanken för en facklig organisation är att samla arbetstagare för att kunna utgöra en motpart till arbetsgivare. Fackliga organisationer bedriver opinionsbildning, men är också med och skapar regelverk genom att sluta kollektivavtal med arbetsgivare. Detta ger de fackliga organisationerna en speciell karaktär. Fackliga organisationer kan ytterst hota med strejk om arbetsgivaren vägrar att godta fackliga rättigheter och fackliga krav.

De första fackföreningarna växte fram inom den brittiska textilindustrin under början av 1800-talet. I Sverige bildades den första fackföreningen av strejkande murare. De fackliga organisationerna spred sig sedan till Frankrike, Tyskland och så småningom till andra länder i Europa. I nästa skede växte fackliga organisationer fram i Indien, de franska kolonierna i Afrika och i delar av Latinamerika. Många av de fackliga organisationerna i utvecklingsländer stödde de nationella befrielseströrelserna. När länderna blev självständiga blev det möjligt att bygga nationella fackföreningar.

Världsfacket ITUC är en global sammanslutning för fackliga centralorganisationer. Luis Alejandro Pedraza är ordförande för CUT Colombia som är anslutna till ITUC.

ITUC är en global sammanslutning för fackliga centralorganisationer. I ITUC finns 328 fackliga centralorganisationer med sammantaget 176 miljoner enskilda medlemmar. LO:s ordförande Karl-Petter Thorwaldsson är en av de vice ordförandena i ITUC.

ITUC försvarar de grundläggande fackliga rättigheterna i kampanjer och inom globala organ som FN, Världsbanken och Världshandelsorganisationen. I FN-organet ILO är en tredjedel av representanterna utsedda av fackliga organisationer, ITUC är med och samordnar det fackliga arbetet.

ITUC organiserar endast demokratiskt styrda fackföreningar. Exempelvis tillåts inte den stora fackliga organisationen i Kina, ACFTU, att bli medlem. ACFTU kontrolleras av staten och inte av de egna medlemmarna.

Medlemstalet inom ITUC och dess föregångare har varit ungefär detsamma under de senaste årtiondena. I Europa, Nordamerika och Australien har visserligen antalet medlemmar minskat. Det medlemstappet har dock kompenseras av en medlemstillströmning från utvecklingsländer och Östeuropa. Efter Berlinmurens fall skedde en reformering av de tidigare kommuniststyrda fackföreningarna i Ryssland och Östeuropa. Det öppnade i sin tur dörren för medlemskap i ITUC.

Den globala fackliga rörelsen har sin starkaste bas i Europa. Av ITUC:s medlemmar finns 91,9 miljoner i Europa, 34,5 miljoner i Asien, 22,9 miljoner i Latinamerika, 14,5 miljoner i Afrika, 10,3 miljoner i Nordamerika och 1,9 miljoner i Australien/Nya Zeeland.

Mer än hälften av alla i världen som är medlemmar i de demokratiska fackliga organisationer som ingår i ITUC är alltså arbetstagare i Europa. Ännu starkare blir den europeiska fackliga dominansen om man mäter organisationsgraden, det vill säga andelen arbets-

tagare som är medlemmar i en facklig organisation. Den är långt högre i Europa än i övriga världen.

Facken i utvecklingsländer har vuxit under de senaste årtiondena. Två faktorer skapar goda förutsättningar för att fackliga organisationer ska växa. För det första att staten och arbetsgivarna respekterar de fackliga rättigheterna. För det andra att det sker en industrialisering och en framväxt av stora arbetsplatser. Ofta har nya fackliga rörelser uppstått på industrier för att i nästa skede sprida sig inom den offentliga sektorn. I flera länder i Afrika, Latinamerika och Asien finns i dag stora fackliga rörelser som påverkar arbetsliv och politik.

Tillväxten av fackliga organisationer i utvecklingsländer avspeglar sig i ITUC:s representation. Flera personer med ledande befattningar inom ITUC kommer i dag från Latinamerika, Afrika och Asien. Det har också skett en ökning av antalet kvinnor med ledande positioner. Sharan Burrow från Australien är generalsekreterare och Maria Fernanda Carvalho Francisco från Botswana är en av de vice ordförandena.

Inom ITUC finns 26 fackliga centralorganisationer med mer än 1,5 miljoner medlemmar. En av dem är svenska LO, men den enskilt största medlemmen är ryska FNPR med 27,8 miljoner medlemmar. Stora medlemsorganisationer utanför Europa är indiska Intuc med 8,2 miljoner medlemmar, brasilianska CUT med 7,8 miljoner medlemmar, japanska Rengo med 6,6 miljoner medlemmar och argentinska CGT med 4,4 miljoner medlemmar.

Inom ITUC finns regionala enheter för Europa, Afrika, Asien, för den amerikanska kontinenten och för arabiska stater. I Europa finns också Europafacket (ETUC) som är organisatoriskt skilt från ITUC. Europafacket är en sammanslutning av fackliga organisationer i 36 europeiska länder med totalt 60 miljoner medlemmar. Svenska LO, TCO och Saco är medlemmar i Europafacket. Europafacket förhand-

Ofta har nya fackliga rörelser uppstått på industrier. I Kambodja arbetar närmare en halv miljon inom kläindustrin. Facket arrangerar studiecirkel för att organisera arbetstagarna.

FOTO: KARIN LINDSTRÖM

lar med arbetsgivarorganisationer på europeisk nivå inom ramen för EU:s så kallade sociala dialog. Där sluts avtal som ministerrådet sedan upphöjer till lag inom EU. Exempel på avtal som blivit EU-lag är avtalen om visstidsanställningar, distansarbete och stress i arbetet. Förhandlingarna på EU-nivå handlar aldrig om lönenivåer, sådana frågor ska skötas nationellt eller lokalt.

Den globala fackföreningsrörelsen bedriver också överläggningar med OECD. Detta arbete sköts av Tuac, en särskild facklig sammanlutning för fackliga organisationer i OECD-länder.

Även fackförbund har sina globala strukturer. För närvarande finns åtta globala organisationer för fackförbund:

- IndustriALL (för fackförbund inom industrin m.m.) med 50 miljoner medlemmar.
- EI (för fackförbund för lärare) med 30 miljoner medlemmar.
- PSI (för fackförbund för offentliganställda m.m.) med 20 miljoner medlemmar.
- UNI (för fackförbund inom handel m.m.) med 20 miljoner medlemmar.
- BWI (för fackförbund inom bygg, trä och skog m.m.) med 12 miljoner medlemmar. Ibland används den svenska förkortningen BTI.
- ITF (för fackförbund inom transport och sjöfart m.m.) med 4,5 miljoner medlemmar.
- IUF (för fackförbund inom jordbruk, livsmedelsindustri, hotell m.m.) med 2,6 miljoner medlemmar. Ordförande i IUF är Hans-Olof Nilsson, tillika ordförande i svenska Livsmedelsarbetareförbundet. Ibland används den svenska förkortningen IUL.
- IFJ (för fackförbund för journalister) med 0,5 miljoner medlemmar.

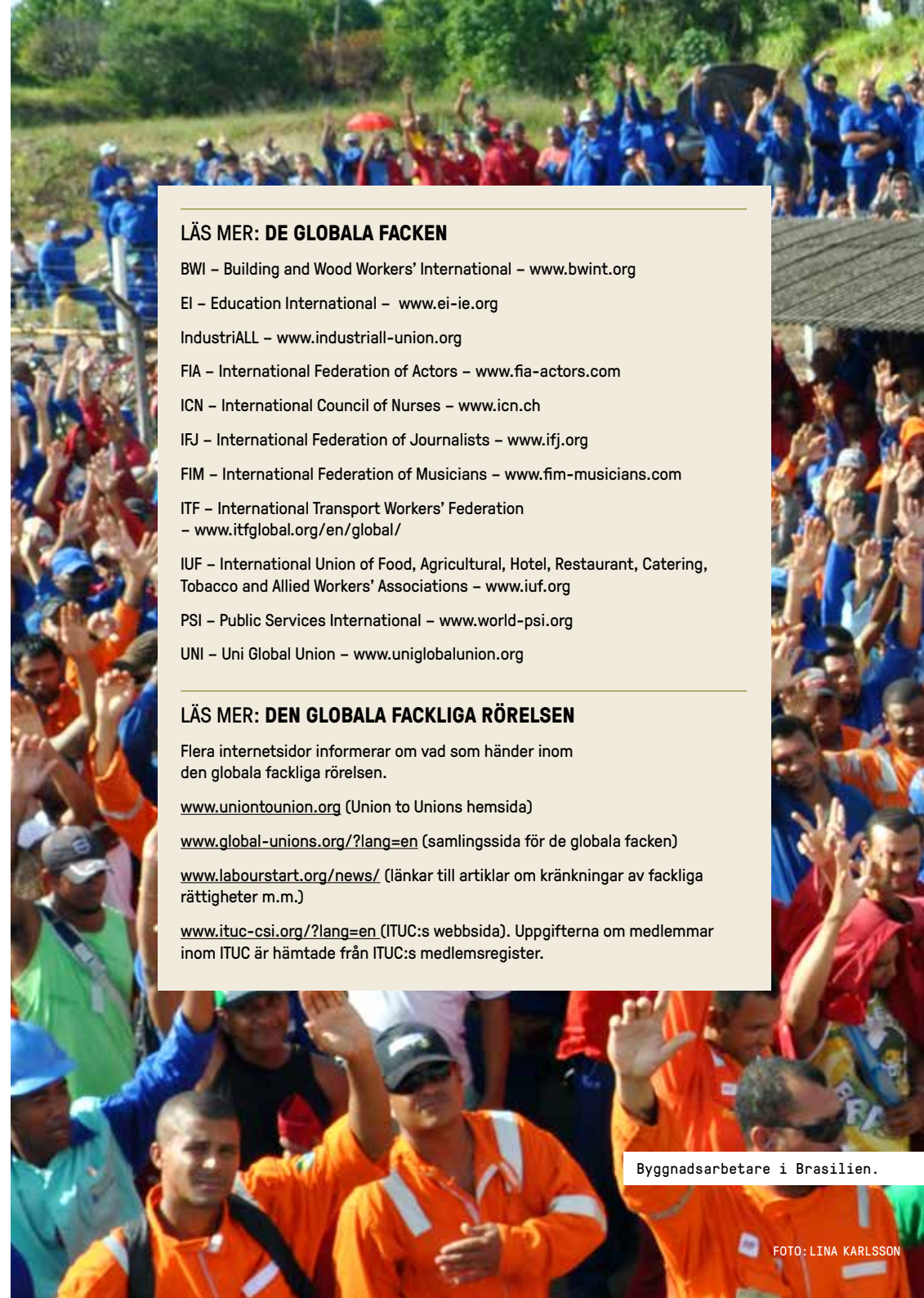
Dessa globala fack bevakar arbetsvillkoren inom sina respektive branscher. Det sker bland annat genom att bedriva kampanjer för att motverka kränkningar av fackliga rättigheter och genom att samordna fackliga solidaritetsinsatser och biståndsprojekt. Flera globala

fack har också slutit globala ramavtal med multinationella företag. Genom de globala avtalen förbinder sig företagen att respektera grundläggande rättigheter oavsett var i världen de bedriver verksamhet. Totalt finns ett 100-tal globala ramavtal. Flera företag med huvudkontor i Sverige har slutit globala ramavtal, däribland H&M, Electrolux, SKF, SCA, Ikea, Securitas, Skanska och Saab Tech.

Även på Europeanivå finns sammanslutningar av fackförbund. En sådan är EMF för fackförbund inom industrin och Epsu för fackförbund inom offentlig sektor.

Fackklubbar inom samma globala koncern har ofta ett nära samarbete. Det kallas för koncernfacklig samverkan. En bas för samverkan inom Europa är de europeiska företagsråden. Företag med minst 150 anställda i två EU-länder är skyldiga att upprätta ett sådant företagsråd om representanter för de anställda begär det. På global nivå finns ingen reglering som tvingar företagen att betala för koncernfackligt samarbete, men inom exempelvis SKF finns ett globalt fackligt världsråd som samlar alla fackklubbar inom koncernen. Många fackliga klubbföreträdare har inte bara kontakt med andra fackklubbar inom samma koncern, utan även med fackliga företrädare vid leverantörsföretag.

Goda förutsättningar för att det globala facket ska växa är industrialisering, urbanisering, stora arbetsplatser, demokratisering och ett bättre skydd av fackliga rättigheter. Det är samtidigt ofta oklart vad som är orsak och verkan. Fackföreningar gynnas av demokrati, men starka fackföreningar bidrar också till att demokratisera länder och öka respekten för mänskliga rättigheter. I länder som Sydkorea, Sydafrika och Brasilien har de fackliga organisationerna spelat en avgörande roll i övergången från diktatur till demokrati.

LÄS MER: DE GLOBALA FACKEN

BWI – Building and Wood Workers' International – www.bwint.org

EI – Education International – www.ei-ie.org

IndustriALL – www.industrial-all-union.org

FIA – International Federation of Actors – www.fia-actors.com

ICN – International Council of Nurses – www.icn.ch

IFJ – International Federation of Journalists – www.ifj.org

FIM – International Federation of Musicians – www.fim-musicians.com

ITF – International Transport Workers' Federation
– www.itfglobal.org/en/global/

IUF – International Union of Food, Agricultural, Hotel, Restaurant, Catering,
Tobacco and Allied Workers' Associations – www.iuf.org

PSI – Public Services International – www.world-psi.org

UNI – Uni Global Union – www.uniglobalunion.org

LÄS MER: DEN GLOBALA FACKLIGA RÖRELSEN

Flera internetsidor informerar om vad som händer inom den globala fackliga rörelsen.

www.uniontounion.org (Union to Unions hemsida)

www.global-unions.org/?lang=en (samlingsida för de globala facken)

www.labourstart.org/news/ (länkar till artiklar om kränkningar av fackliga rättigheter m.m.)

www.ituc-csi.org/?lang=en (ITUC:s webbsida). Uppgifterna om medlemmar inom ITUC är hämtade från ITUC:s medlemsregister.

Byggnadsarbetare i Brasilien.

De svenska fackliga organisationerna utgör en del av den globalafackföreningsrörelsen – som är världens största folkrörelse. Ingen annan global rörelse har lika många enskilda medlemmar. Goda förutsättningar för att det globala facket ska växa är industrialisering, urbanisering, stora arbetsplatser, demokratisering och ett bättre skydd av fackliga rättigheter.

Upplandsgatan 3
S-111 23 Stockholm,
Sweden
tel: +46(0)8 798 00 00
info@uniontounion.org
@uniontounion
www.uniontounion.org

